

zijde. Alle parochies van het bisdom worden opgeroepen tot vrijgevigheid.

Uiteindelijk komt ook de allerlaatste slaaf vrij. Na twaalf ellendige jaren (1736) snuift Rochus DE CRAENE Oostendse zeelucht.

Gegevens ontleend uit : "Studies over kerkelijke en kunstgeschiedenis van West-Vlaanderen". Uitg. De tempel. Brugge 1952.

SCHRIJVERS AAN ZEE (8)

door Emiel SMISSAERT

Een jonge belofte was de dichteres Jeanne Vandeputte (1907-1930) : deze merkwaardige vrouw stierf, ongeneeslijk ziek, zeer jong (zij was amper 23 jaar oud !) maar haar werk overléeft haar, een beetje zoals Alice Nahon in haar werk de jaren trotseert en overstijgt. Posthuum verschenen Mijn hart is niet hier (1932), Zoo hard en zoo schoon (1936) en De ruk aan de tralies (1939). Nu nog komt men onder de bekoring van verzen, geschreven in Blankenbergs dialect, als :

"Kom binnen, meneire de wiend, sukkeloare,
zandknauwere, herteknauwere, meneire de wiend"... (48)

Nog te Blankenberge leeft Lieve van Damme in de Luikstraat 22. Evenals bij Jeanne Vandeputte zijn gewone, dagelijkse dingen de belangrijkste thema's van haar poëzie waarvan we enkel de bundels Duinhelm en polderriet (1962), Reizen en rozen (1966) en Aren lezen (1968) vermelden (49).

De Kavijaks van Jozef Vantorre (Zeebrugge) verscheen in 1974 en werd ingeleid door Louis Paul Boon. Het is een heel persoonlijk verhaal over het ruwe arbeidersleven zoals Vantorre het zelf zag en ondervond. Het boek werd in 1988 heruitgegeven in Nederland. Een jaar voordien werd een tweede roman, Waar de meeuwen schreeuwen van Jozef Vantorre voorgesteld aan het publiek.

Knokke-Heist, de "tuin van de Belgische Noordzeekust", omvat, van zuid naar noord : Heist, Duinbergen, Albertstrand, Knokke en Het Zoute. Deze badplaats telt enkele eigen letterkundigen, elk met hun verdiensten.

Vooreerst is er Eugène Mattelaer (°1911) die, wat onder literatoren hoogst ongewoon is, burgemeester was in Knokke van 1966 tot 1973. We vermelden van zijn werk Houd ze brandend de lamp (1974) en vooral het curiosum Nooit de moed opgeven (1979-1982) : één van zijn eigen gedichten, vertaald in niet minder dan 750 "talen, dialecten en hulptalen". Dit literair hoogstandje baarde heel wat opzien !

Ward Vervarcke (1897-1958) was wellicht de eerste-Nederlands-schrijvende Knokse literator; hij heeft proza, toneel en vooral gevoelige poëzie aan het papier toevertrouwd (50).

"(...) Ik heb heel goede herinneringen aan de poëziebijeenkomsten te Heist, georganiseerd door Gust Vermeille (°1926)" : dit is Christine D'haen goed bijgebleven, en zij vervolgt : "Te Heist waar ik tot laat in de nacht wandelde met Hubert van Herreweghen, waar ik Antoon van Duinkerken ontmoette, waar ik (de Nederlandse dichteres) Judith Herzberg zag... Ik houd van het Carnaval van Heist en van de pladijs door de vissers in smout gebakken (en ontgraat met een speciaal apparaat)" (51).

De dichtbundel Poëzie en gedicht (1964) van Gust Vermeille werd bekroond met de Westvlaamse prijs voor poëzie, vermeldt Fernand Bonneure (53).

Te Knokke-Heist woont de bekende familie Lippens. Cyriel Buysse (1859-1932) was goed bevriend met hen (54) en Ernest Claes (1885-1968) behoorde tot hun kennissenkring (55).

- Na de lunch rijden we met ons vier door het mooie
- Knokke, bezoeken het Vogelreservaat, de villa waar
- Leopold III met Astrid woonde en die door oud-minister
- Lippens werd gekocht om er een voornaam café-restau-
- rant van te maken. Het ligt vlak bij het Zwin. Wonder-
- schoon land ! Wij rijden door de vruchtbare lage
- polders, waar de boeren aan de graanoogst werken,
- bezoeken nog de zwemplaats, dineren weer in Den
- Hul en keren met de trein van 20 u. naar Brussel
- terug. Het is een heerlijke dag geweest !

In de IJzerstraat is het woon- en sterfhuis van Willem Putman gelegen. Door de inrichting van de Internationale Biënnales voor de Poëzie, gehouden in het Casino, had Knokke, van 1952 tot 1976, een groot internationaal cultureel aanzien verworven. Het waren hoogdagen op literair gebied toen "honderden dichters uit alle windstreken (vierhonderd in 1974 uit negenendertig landen !) te Knokke bijeenkwamen om te praten en te lezen rondom telkens andere thema's (56). Zo is de poëzieprijs van Knokke ondermeer uitgereikt geworden aan Léopold Senghor, dichter én president van Senegal. Naar zijn indrukken over de kust gevraagd, schrijft Bert Decorte dat :

(...) Een blijvende herinnering aan zee, in verband met de literatuur dan, zijn voor mij de Poëziebiënnales te Knokke geweest. Het is spijtig, dat deze onderneming, ingevolgd de culturele autonomie, nu naar Luik verhuisd is. Dat er hoofdzakelijk Frans werd gesproken, is niet zo erg. Tijdens Poetry International in Amsterdam wordt het belangrijkste toch ook, denk ik, in het Engels en niet in het Nederlands gezegd. Maar soit ! (57)

In de roman De reis naar Ispahan heeft Frans van Isacker (°1920) de streek van Brugge en Damme alsook de badplaatsen Knokke en Duinbergen tot decor genomen. En in De bruidegom van mijn ziel (1967) komen enkele passages voor waarin opnieuw Knokke en Duinbergen een rol spelen (58).

Twee van de bekendste Vlaamse auteurs hadden in de loop van hun (bewogen) carrière met Knokke te maken.

Jef Geeraerts (°1930) heeft te Knokke, in een appartement van zijn ouders, enkele van zijn mooiste verhalen geschreven : Indian Summer (1965), De vogels (1967) en Anovlar (1968) (59).

En Hugo Claus had in december 1967 te Knokke een ruime villa gehuurd om er in alle rust zijn toneelstuk Masscheroen te schrijven. Op 30 december 1967 werd het stuk gecreëerd. Groot schandaal, toen drie naakte mannen, die de Heilige Drievuldigheid moesten voorstellen, op het podium verschenen. Een gerechtelijk "staartje" vloeide uit dit incident voort : Claus werd in 1968 door de Brugse rechtbank schuldig bevonden aan openbare zedenschennis en het Hof van Beroep te Gent veroordeelde hem in maart 1969 tot vier maanden voorwaardelijk en 10.000 ₣ boete ! (60)

Een letterkundige van een heel ander genre en bij de vorige generaties erg geliefd was Abraham Hans (1882-1939) die te Knokke kwam

sterven; een gedenkplaat werd aangebracht in de Leopoldlaan 72. Gedurende zijn twee laatste levensjaren zocht Louis Paul Boon (1912-1979) Dr. Herman Le Compte op te Knokke-Heist voor behandeling van zijn gezondheidsproblemen (61).

Vooraf tijdens de weekends kwam Johan Daisne (1912-1978) graag verpozing zoeken aan de kust, met een voorkeur voor Duinbergen en Knokke. Het echtpaar M. en L. De Backer, zelf letterkundigen en zoals Daisne Gentenaar, waren zeer goed met hem bevriend. Lisette De Backer is van oordeel, dat "(...) de Belgische kust of de Ardennen (...) een heel aparte plaats bekleden (in zijn oeuvre). In een klein verhaal als De vierde engel (1958) staat langs tien ritjes naar Knokke heel zijn leven in essentiële momenten geprojecteerd" (62).

Aan enkele vooraanstaande schrijvers (F. Auwera, W. van den Broeck, J. Geeraert, H. Lampo, M. Van Paemel e.a.), werd door de B.R.T-radio gevraagd om hun indrukken weer te geven over diverse steden en streken van West-Vlaanderen. Blijkbaar sloeg hun proza goed aan bij een groot publiek, want er werd na de uitzendingen overgegaan tot publikatie in boekvorm. Zo heeft Herman de Coninck (°1944) met verve ons zijn kijk, "zijn kijk" op Knokke gegund. "(...) Vakantie aan de Belgische kust is : daar een tijdje wonen, altijd op dezelfde plek (...).

Het heeft niets te maken met reizen, het is het tegenovergestelde elk jaar opnieuw naar dezelfde plek gaan en je daar elk jaar opnieuw thuis voelen : zelfde bakker, zelfde slager, zelfde verre kennissen. Thuis voel je dat niet meer, daar ben je té thuis" (63).

-
- (48) Fernand Bonneure, *Literaire gids voor West-Vlaanderen* (1985), p. 27-28.
- (49) F. Bonneure, o.c. p. 28.
- (50) F. Bonneure, o.c. p. 120.
- (51) Brief Chr. D'haen d.d. 20 mei 1988.
- (53) F. Bonneure, o.c. p. 120.
- (54) *Literaire gids van België, Nederland en Luxemburg* (1971), p. 199.
- (55) E. Claes, *Uit de dagboeken van Ernest Claes. Deel 2 : Het afscheid* (1982), p. 171-172).
- (56) Meer daarover vindt men in F. Bonneure, o.c. p. 121.
- (57) Brief B. Decorte d.d. 30 mei 1988.
- (58) Brief F. van Isacker d.d. 15 juni 1988.
- (59 en 60) F. Bonneure, *Literaire gids voor West-Vlaanderen* (1985), p. 120-121.
- (61) Interview met Lucie D'Hooghe en Frans Vyncke. In : H. Leus en J. Weverbergh : *Louis Paul Boonboek* (2de vermeerdeerde druk). Antwerpen, 1981, p. 163-165. Een foto is aldaar afgedrukt met L.P. Boon tijdens "het hijsen van de overwinningsvlag ten huize van Dr. H. Le Compte op 15 mei 1978".
- (62) In : Lisette en Marcel De Backer : *Herdenkingstentoonstelling Johan Daisne : 1912-1978* (Gent : Willemsfonds, 1980), p. 38.
- (63) In : *Inpakken en Westwezen : Noord- en Zuidnederlandse schrijvers in West-Vlaanderen*. Brussel : BRT, 1983 (BRT-brochure), p. 41-45.
- Cees Nooteboom, een bekend Nederlands letterkundige, schreef over Oostende een mooi opstel (o.c., p. 69-77).